

De MIAT-fotocollectie

AUTEUR: Pieter Neirinckx



Twintig jaar na het ontstaan van de industriële archeologie in Engeland voelt ook Vlaanderen de noodzaak om getuigenissen uit de eerste en de tweede industriële revolutie veilig te stellen voor de komende generaties. Tegen de achtergrond van de economische crisis van de jaren 1970 trekken de pioniers van de industriële archeologie, gewapend met het fototoestel, naar de bedreigde sites. Wat materieel niet kan bewaard worden, wordt gefotografeerd. Hun reportages vormen de basis van een eerste deel binnen het fotoarchief van het MIAT. En hoewel de nadruk in de beginjaren vaak op het materieel archeologische ligt (gebouwen, machines), is er ook de nodige aandacht voor sociale onderwerpen als wonen en arbeidsomstandigheden of onderwijs in nijverheidsscholen. Dit deel van de collectie wordt nog altijd voortgezet. De beelden zijn vaak gemaakt naar aanleiding van een thema in dit tijdschrift, TIC.



Het tweede deel van de fotocollectie is het resultaat van zowel losse schenkingen van particulieren als van volledige fotoarchieven van bedrijven. De thematiek is zeer divers en moeilijk te vatten in een overzicht of een opsomming. Zowat alle aspecten van de industriële samenleving komen aan bod. Tot de blikvangers behoren onder meer een portretfoto van Désiré Van Monckhoven (1834-1882), de man die met de uitvinding van de broomzilvergelatineplaat de fotografie als medium op technisch vlak aanzienlijk vooruit hielp. Edmond Sacré (1851-1921) toont de ingrijpende transformatie die de Stad Gent rond de vorige eeuwwisseling onderging. De haveninfrastructuur, de sloop van huizenblokken voor de aanleg van brede lanen en pleinen maar ook enkele belangrijke fabrieken, brengt hij op een voor die tijd typische, documentair - esthetische manier voor de lens. Een groot deel van zijn oeuvre, waarvan enkele beelden uit de MIAT-collectie, was dit jaar nog te zien in het STAM.



Bij de bedrijfsfotografen staat de promotie van de onderneming vanzelfsprekend centraal. De meesten hebben hierbij zowel oog voor het product als voor het productieproces. Ze zijn aanwezig op beurzen, speciale gelegenheden, de inhuldiging van de raad van beheer, jubileumvieringen, de uitreiking van ere-tokens, maar evengoed op personeelsfeestjes en vrijetijdsactiviteiten die vanuit het bedrijf worden georganiseerd. Tot de omvangrijkste deelcollecties behoort het fotoarchief van de NV UCO (Union Cotonnière), het consortium dat vanaf 1919 de meeste textiel fabrieken in Gent zal verenigen en uitgroeit tot één van de belang-

rijkste textielondernemingen van het land. Ook foto's van machinebouwers Carels, Van Den Kerchove, SEM (Société d'Electricité et de Mécanique) en ACEC (Ateliers de Construction Électrique de Charleroi) worden in de MIAT-collectie bewaard.

Met het erfgoedproject 'Goal! Voetbal voor 't fabriek' start dit jaar een derde luik in de fotocollectie. Het wordt een 100 procent digitaal gedeelte. Via de projectoproep wil het MIAT met de hulp van het publiek meer te weten komen over de geschiedenis van fabrieks- en bedrijfsvoetbal. Wie nog beeldmateriaal heeft over oude fabrieks- of bedrijfsploegen kan het binnenbrengen. Na registratie en digitalisatie krijgt de eigenaar het originele materiaal (de originele drager op papier, glasplaat of filmrolletje) terug. Het MIAT bewaart het gedigitaliseerde beeld en het verhaal dat erbij hoort.

Aangezien het materieel industrieel archeologisch erfgoed door zijn omvang en complexiteit moeilijk te bewaren is, zijn beelden ervan zeer belangrijk. Het was en is ook vaak de enige manier om het immaterieel gebeuren dat eraan verbonden is (handelingen, gebruiken) te documenteren. Daarom werken museummedewerkers en vrijwilligers aan de digitale ontsluiting van de volledige audiovisuele collectie (foto, bewegend beeld en geluid). Omdat dit materiaal vaak verbonden is aan auteursrechten, is het moeilijk om de collectie via internet raadpleegbaar te maken. Geïnteresseerden en onderzoekers zijn na afspraak dan ook altijd welkom om de collectie in het MIAT te raadplegen.



Links: Désiré VAN MONCKHOVEN ca. 1860
© MIAT

Pagina 34 boven: De refter van UCO – Braun (Maïsstraat), 1950
Remy BAUTERS
© MIAT F 1315

Pagina 34 midden: Het personeel van spinnerij Baertsoen-Buysse, Gent 1935
Joseph Buyens
© MIAT 142

Pagina 34 onder: Het personeel van koekjesfabriek Victoria, Koekelberg ca. 1896
Ant. Van Mill
© MIAT F 011

Onder: Binnenzicht van een vlasspinnerij, ca. 1900
Vermeedelijk La Lys, Gent
Edmond SACRÉ
© MIAT F 9677

